

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การกระจายรายได้ของครัวเรือนเกษตรกรในภาคเหนือ
กรณีศึกษา อำเภอมะเข่ จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อผู้เขียน นายกิติพงษ์ ฤทธิบุตร
วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหัพัตต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2528

บทคัดย่อ

การศึกษาเกี่ยวกับการกระจายรายได้เท่าที่ผ่านมามีส่วนมากเป็นการศึกษาในเรื่องของการกระจายรายได้ของทั้งประเทศ ซึ่งผลของการศึกษาได้แสดงให้เห็นในแนวเดียวกันว่าภาคเหนือเป็นภูมิภาคหนึ่งที่มีการกระจายรายได้ภายในภาคเหลื่อมล้ำกันมากซึ่งก็เป็นเช่นเดียวกับภาคอื่นๆ ของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การศึกษาในครั้งนี้ได้เลือกอำเภอมะเข่ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ทำการศึกษากำหนดเป็นอำเภอหนึ่ง ในพื้นที่เป้าหมายตามแผนพัฒนาชนบทภาคเหนือในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 และเป็นพื้นที่ที่มีโครงการพัฒนาฯ ดำเนินการอยู่ ซึ่งใช้งบประมาณทั้งของรัฐและจากต่างประเทศเป็นจำนวน 21 ล้านเหรียญสหรัฐฯ

การศึกษาในครั้งนี้ได้ใช้วิธีเก็บข้อมูลด้วยการออกแบบสำรวจและทำการสัมภาษณ์ครัวเรือนเกษตรกรที่เป็นชาวไทยพื้นเมืองที่ตกเป็นตัวอย่างจำนวน 200 ครัวเรือน ในเขตตำบลท่าผาและตำบลแม่นาจร อำเภอมะเข่ โดยได้แบ่งตัวอย่างออกเป็นสองกลุ่มได้แก่ กลุ่มตัวอย่างในเขตตำบลท่าผา และกลุ่มตัวอย่างในเขตตำบลแม่นาจร ซึ่งแต่ละเขตมีจำนวนตัวอย่างเขตละ 100 ตัวอย่าง การสัมภาษณ์ได้กระทำในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2527 สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้การวัดการกระจายรายได้โดยใช้ค่า (Gini Coefficient) รวมกับการใช้ (Lorenz Curve) และ Income Share of Percentile Groups ในการศึกษาได้แบ่งประเภทของรายได้ออกเป็นรายได้ทั้งหมด รายได้จากเกษตรกร รายได้นอกภาคเกษตรและรายได้สุทธิของครัวเรือนเพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาพการกระจายรายได้แต่ละประเภทของครัวเรือนในพื้นที่ทำการศึกษ โดยได้แยกแสดงให้เห็นถึงสภาพการกระจายในแต่ละกลุ่มตัวอย่างและจากตัวอย่างทั้งหมด

ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่าครัวเรือนเกษตรกรชาวไทยพื้นเมืองในเขตอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ มีรายได้ส่วนใหญ่จากการเกษตร แต่รายได้ที่เป็นเงินสดของครัวเรือนนั้น ส่วนใหญ่เป็นรายได้จากนอกการเกษตร สำหรับการกระจายรายได้ของครัวเรือนนั้นพบว่าการกระจายของรายได้ทั้งหมดมีความเหลื่อมล้ำน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับการกระจายของรายได้ประเภทอื่น โดยมีค่าการกระจาย (Gini Coefficient) เท่ากับ 0.338 ซึ่งหมายถึงการกระจายรายได้ที่มีความเท่าเทียมกันพอควร ส่วนรายได้ประเภทอื่นๆ ของครัวเรือนนั้นพบว่าค่าการกระจายรายได้จากนอกการเกษตร รายได้จากทวารเกษตร และรายได้สุทธิมีค่าเท่ากับ 0.823, 0.625 และ 0.766 ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการกระจายรายได้จากนอกการเกษตร มีความเหลื่อมล้ำกันมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับการกระจายรายได้ประเภทอื่นๆ สำหรับการกระจายรายได้ของครัวเรือนในเขตตำบลท่าผานั้น มีการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกันมากกว่าในเขตตำบลแม่ณาจร ในทุกประเภทของรายได้ โดยมีค่าการกระจายของรายได้จากรายได้ทั้งหมด รายได้จากการเกษตร รายได้จากนอกการเกษตร และรายได้สุทธิเท่ากับ 0.521, 0.717, 0.851 และ 0.803 ตามลำดับ ในขณะที่เขตตำบลแม่ณาจรมีค่าเท่ากับ 0.166, 0.527, 0.757 และ 0.710 ตามลำดับเช่นเดียวกัน

จากการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าครัวเรือนเกษตรกรในเขตอำเภอแม่แจ่มนั้น มีการกระจายรายได้ที่มีความเหลื่อมล้ำกันมากในเกือบทุกประเภทของรายได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายได้นอกการเกษตรที่เป็นเงินสด พบว่ามีการกระจายรายได้ที่เหลื่อมล้ำกันมากที่สุด ข้อสรุปดังกล่าวทำให้เห็นได้ว่าประเภทของรายได้ของครัวเรือนที่ทำให้การกระจายรายได้มีความเหลื่อมล้ำกันมากนั้นได้แก่ รายได้นอกการเกษตร ซึ่งได้แก่การรับจ้างทั้งนอกและในภาคการเกษตร การค้าขายสินค้า เพื่ออุปโภค-บริโภค การค้าขายของป่า เช่น ไม้ ครั่ง น้ำผึ้ง ฯลฯ และการปลูกฝิ่นเป็นต้น ดังนั้น การพัฒนาในเขตที่มีลักษณะดังกล่าวข้างต้น ควรที่จะเน้นเรื่อง การเพิ่มรายได้นอกภาคการเกษตรเป็นสำคัญ เพื่อที่จะทำให้การกระจายรายได้ของครัวเรือนมีความเสมอภาคกันมากขึ้นและเพื่อชลอการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ.

Thesis Title Income Distribution of Farm Household
 in Northern Thailand : A Case Study of
 Amphoe Mae Chaem, Changwat Chiang Mai.
Name Mr. Kitipong Ritthibut
Thesis For Master of Economics
 Chiang Mai University

Abstract

Researches on income distribution in the North of Thailand during the last two decades have been in the context of income distribution for the country as a whole. Most of the past researches on income distribution in Thailand showed that the income distribution in the North was relatively unfavourable in comparison with that in other regions of the country. This study is a case study conducted in Amphoe Mae Chaem, Changwat Chiang Mai. The district is classified as one of the poverty-stricken areas targeted under the Fifth Development Plan for elimination of rural poverty. A budget of about 21 million U.S dollars was allocated to implement the economic and social development in the area.

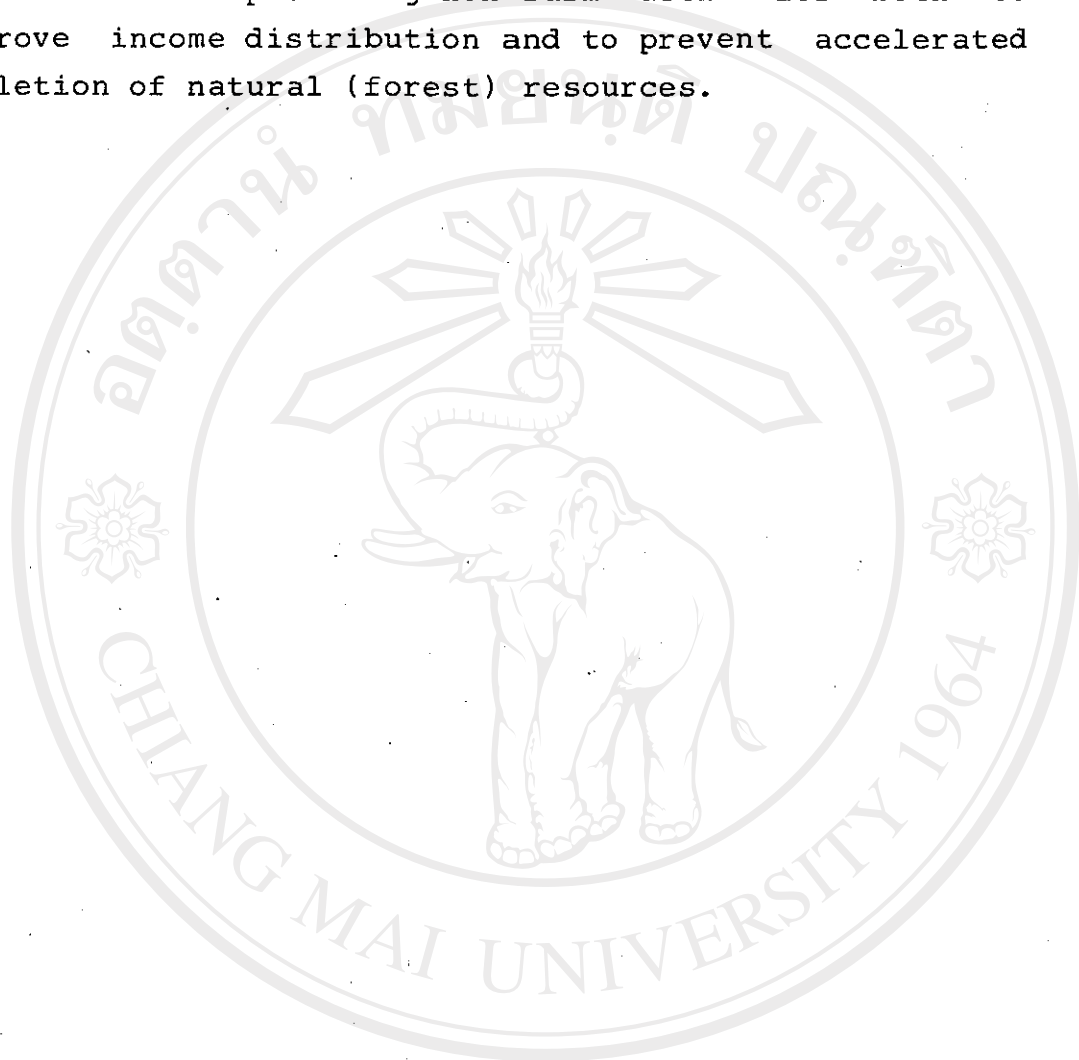
The methods of study involved collecting data from the survey and interviews of local farm households (Northern Thai) in the project area. The survey took place during February - March 1984 and 200 samples were interviewed. Gini coefficients, Lorenz curves and the income share of each percentile group were the techniques used in this case study. Household's income was separated into 4 groups; total income, income from agricultural sector, income from non-agricultural sector

and net income. Each kind of household's income was compared to others. The analysis was also made treating each area separately as well as treating them together as a whole.

It was found in this study that local farm households in Amphoe Mae Chaem obtained their income mostly from agriculture, and most of the money income of the households came from non-agricultural sectors. Most of the expenditure was used for consumption rather than for investment. With respect to income distribution, it appeared that the analysis on total income yielded a Gini coefficient of 0.388. This means that the distribution of this kind of income is relatively equal in comparison with other kinds of income. The other kinds of household's income are more inequitable in their distribution, the worst being income from non-agricultural sectors having a Gini coefficient of 0.823. This means that income from non-agricultural sector is very different among farm households. Income from the agricultural sector and net income also showed much inequality in its distribution having Gini coefficients of 0.625 and 0.766 respectively. Income distribution in each area (Tambon Tha Pha and Mae Na Chon) also showed much inequality for each type of income (except for total income). Especially in Tambon Tha Pha which is in Mae Chaem Watershed Development Project, it was found that the Gini coefficients were 0.521, 0.717, 0.851 and 0.803 respectively for total income, income from agriculture, income from non-agriculture and net income, while in Tambon Mae Na Chon, they were 0.166, 0.527, 0.757 and 0.710 respectively.

The finding indicates unequal income distribution in all types of income especially non-farm cash income. In the sample the sources of these non cash

incomes are from illegal cutting and forest products. Therefore, the development programme for such an area should aim at providing non-farm activities both to improve income distribution and to prevent accelerated depletion of natural (forest) resources.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

คำขอบคุณ

การทำวิทยานิพนธ์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิตนี้ ได้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์หลายท่าน ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำในการศึกษา ค้นคว้า เรียบเรียง และตรวจแก้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ ดร. ลือชัย จุลาสัย ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร. สังคม สุวรรณรัตน์ และอาจารย์ ดร. มิ่งสรรพ ขาวสอาด ซึ่งผู้เขียนขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่โครงการพัฒนาผู้นำแม่แจ่ม ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณสุรพล นิสากกรเกรียงเดช หัวหน้าเจ้าหน้าที่ประสานสัมพันธ์ และเจ้าหน้าที่ประสานสัมพันธ์ประจำตำบลช่างเคิ่ง ท่าเสา และแม่เงาจร ซึ่งได้ให้ความสะดวกและอนุเคราะห์ในการจัดเก็บข้อมูล ทำให้การทำงานในระดับสนามประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ได้รับทุนวิจัยประเภทนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จากมูลนิธิฟอร์ด และโครงการ ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และบัณฑิตวิทยาลัยตลอดจนได้รับความช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูลจากสำนักบริการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งมีส่วนช่วยให้การทำวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงตามที่ได้มุ่งหวังไว้

นอกจากนี้ยังมีอีกหลายท่านที่ผู้เขียนไม่ไ้ระบุนามในที่นี้ ซึ่งได้ให้ความช่วยเหลือในการจัดทำวิทยานิพนธ์นี้อย่างดียิ่ง ผู้เขียนจึงใคร่ขอถือโอกาสนี้ แสดงความขอบคุณท่านทั้งหลายไว้ด้วยเช่นกัน

Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

กิตพงษ์ ฤทธิบุตร

มิถุนายน 2528